

2-sonli BHMSga muvofiq tovarlarni sotish va xizmatlar ko'rsatish (ishlar bajarish)da daromadlarni tan olish bo'yicha

MISOLLAR

Mazkur ilova ko'rgazmali tavsifga ega va standartning qismi hisoblanmaydi. Ilovaning maqsadi bo'lib turli tijorat vaziyatlarida tushuntirishlar tayyorlashga yordam berish uchun standartni qo'llashni ko'rsatish hisoblanadi. Misollarda bitimning alohida tomonlariga e'tibor berilgan, lekin ular daromadni tan olinishiga ta'sir etishga taalluqli bo'lgan barcha omillarning to'liq muhokamasi bo'lmaydi. Misollarda daromadlar summasi aniq belgilanganligi nazarda tutiladi, xo'jalik yurituvchi sub'yekt tomonidan olinadigan iqtisodiy foyda va xarajatlar hamda kutilayotgan xarajatlar aniq hisoblanishi mumkin. Misollar mazkur standartni o'zgartirmaydi va uning chegarasidan chiqmaydi.

Tovarlarni sotish

1. Tovarni yetkazib berilishi kechiktirilayotgan bitim, yetkazib berish muddati xaridorning iltimosiga ko'ra uzaytirilganda, bunda xaridor mulkka egalik qilish huquqiga ega bo'ladi va schetlar bo'yicha majburiyatni qabul qiladi.

Daromad quyidagi shartlarda xaridor mulkka egalik qilish huquqiga ega bo'lganda tan olinadi:

1.1. Yetkazib berish amalga oshiriladi;

1.2. Tovar mavjud bo'lib, sotishni tan olish paytida xaridorga yetkazib berishga tayyor;

1.3. Xaridor tovarni yetkazib berish muddati kechiktirilishi shartlarini alohida tarzda tasdiqlaydi;

1.4. Oddiy to'lov shartlarini qo'llash.

Daromad tovarlarni o'z vaqtida yetkazib berish uchun faqat sotib olish yoki ishlab chiqarishga intilishning mavjudligida tan olinmaydi.

2. Tovarlar quyidagi shartlarda ortib jo'natiladi:

2.1. O'rnatish va texnik nazorat.

Daromad odatda xaridor jo'natilgan tovarlarni qabul qilganda, shuningdek ularni o'rnatish va texnik nazorat tugallanganda tan olinadi. Biroq, daromad tovarlarni xaridor tomonidan qabul qilinishi bilan darhol tan olinadi, agarda:

— o'rnatish jarayoni mohiyatan oddiy, masalan, zavodda tekshirilgan telepriyomnikni o'rnatishda uni faqat qutidan olish va antennaga hamda elektr tarmog'iga ulash talab qilinadi xolos;

— ko'zdan kechirish faqat shartnoma baholarini uzil-kesil belgilash maqsadidagina amalga oshiriladi, masalan, temir rudasi va shakarni yuklab jo'natish va h.k.

2.2. Xaridor qaytarishning cheklangan huquqini kelishgan hollarda ma'qullash.

Agar tovarlarni qaytarishga oid noaniqlik mavjud bo'lsa, daromad jo'natilgan tovarlarni xaridor tomonidan rasmiy qabul qilib olinganda yoki tovarlar yetkazib berilgan va rad etish muddati tugaganida tan olinadi.

2.3. Konsignasion sotish, unga muvofiq oluvchi (xaridor) yukni jo'natuvchi (sotuvchi) nomidan tovarni sotish majburiyatini o'z zimmasiga oladi.

Oluvchi tomonidan tovar uchinchi shaxsga sotilganda daromad yuk jo'natuvchi tomonidan tan olinadi.

2.4. Yetkazib berilganda to'lov bilan sotish (undirilgan to'lov).

Daromad yetkazib berish amalga oshirilganda yoki sotuvchi yoxud uning vakili tomonidan pul mablag'lari olinganda tan olinadi.

3. To'lovni kechiktirish sharti bilan sotish, unga muvofiq xaridor tomonidan qisman to'lash yo'li bilan uzil-kesil hisob-kitob qilingandagina tovarlar yetkazib beriladi.

Bunday sotuv shartida daromad tovarlar yetkazib berilgandan so'ng tan olinadi. Biroq, bunday sotuv katta hajmda bajarilishi sharoitining mavjudligida, daromad oldindan to'lov summalarining sezilarli qismi kelib tushganida va omborxonadagi mavjud tovarlar zaxira qilingan hamda xaridorga yetkazib berishga tayyor ekanligi sharti bilan tan olinishi mumkin.

4. Mazkur paytda mavjud bo'lmagan tovarlarni yetkazib berish uchun oldindan haq to'langan (yoki qisman to'langan) buyurtmalar. Masalan, tovarlar hali ishlab chiqarilmagan yoki mijozga uchinchi shaxs orqali yetkazib beriladi.

Daromad xaridorga tovar yetkazib berilganda tan olinadi.

5. Sotish va qayta sotib olish bo'yicha kelishuvlar (svop bitimlaridan tashqari), unga muvofiq sotuvchi o'sha tovarni keyinroq muddatda qayta sotib olishga rozi bo'ladi yoki sotuvchi opsion qolgan (qayta sotib olishga) ega bo'ladi yoxud xaridor sotuvchi tomonidan tovarni

qayta sotib olishni talab qiladigan opsiyon putga ega bo'ladi.

Daromad, sotuvchi tomonidan xaridorga egalik qilish riskini va rag'batlantirishlarni berganligini aniqlash uchun kelishuv shartlarini tahlil qilish orqali tan olinadi va shundan so'ng daromad sifatida tan olinadi. Mulkka egalik qilishning yuridik huquqi berib yuborilganiga qaramay, sotuvchida egalik qilish riski va rag'batlantirishlar saqlanib qolgan hollarda, bitim moliyaviy shartnoma deb hisoblanadi va daromad olishga olib kelmaydi.

6. Qayta sotishni amalga oshiruvchi distribyutorlar, dilerlar va shunga o'xshash vositachilar orqali sotish.

Bunday sotuvlardan daromad odatda egalik qilish tavakkalchiligi va manfaaddorligi berib yuborilganda tan olinadi. Lekin, xaridor vakil sifatida faoliyat ko'rsatsa, sotuv konsignasion sotuv sifatida qaraladi.

7. Davriy nashrlarga va shunga o'xshash mahsulotlarga obuna bo'lish.

Mavjud nashrlar har bir davrda o'zining narxini saqlab qolsa, daromad ushbu nashrlarni jo'natilgan davr mobaynida to'g'ri chiziqli usul asosida tan olinadi. Agar nashrlar turli hisobot davrida turli narxlarda bo'lsa, unda daromad jo'natilgan nashrlar qiymatini sotilish narxining umumiy summasiga kiritilgan tovarlar barcha birligining umumiy baholangan qiymatiga nisbati bo'yicha tan olinadi.

8. Bo'lib-bo'lib to'lash sharti bilan sotish. Bunda tovarlarning qiymati bo'lib-bo'lib to'lanadigan to'lovlar bilan to'lanadi.

Sotish narxiga taalluqli bo'lgan daromadlar, foizlardan tashqari sotish sanasida tan olinadi. Sotish narxi kiritilgan foiz stavkasi bo'yicha olinishi kerak bo'lgan to'lovlarni diskontlash asosida aniqlanadi. Foizlar esa kiritilgan foiz stavkasini hisobga oluvchi vaqtga doir mutanosiblik asosida ularning olinishiga qarab daromad sifatida tan olinadi.

9. Ko'chmas mulkni sotish.

Daromad odatda mulkka egalik qilish yuridik huquqi xaridorga o'tganda tan olinadi. Lekin, ba'zi hollarda yuridik qoidalarga muvofiq mulkdagi ulushli foiz xaridorga mulkka bo'lgan yuridik huquq o'tgunga qadar berilishi mumkin va shuning uchun egalik qilish tavakkalchiligi va manfaatdorligi ham shu jarayonda beriladi. Bunday hollarda sotuvchi tomonidan shartnomani tugallash bo'yicha ko'p harakatlar qo'llash kerak emasligi sharti bilan daromadni tan olish maqsadga muvofiq bo'ladi. Har qanday holda ham, sotuvchi mulkka egalik qilish ulushi va/yoki yuridik huquqini berganidan keyin har qanday xatti-harakatlar qo'llashga majbur bo'lsa, daromad ushbu harakatlar sodir etib bo'lingandan so'ng tan olinadi. Bunga qurilishi tugallanmagan bino yoki har qanday boshqa inshoot misol bo'la oladi.

Ba'zi hollarda ko'chmas mulk sotuvchining ishtirok etishi sharti bilan hamda tavakkalchilik va manfaatdorlik berilmagan holda sotilishi mumkin. Masalan, opsion put va kol (sotib olish va sotish) kelishuvini o'z ichiga olgan sotish va qayta sotib olish to'g'risidagi kelishuv hamda sotuvchi ma'lum muddat davomida mulkka egalik qilish huquqini kafolatlaydigan yoki xaridorning qo'shgan sarmoyasini ma'lum muddat mobaynida daromadli

bo'lishini kafolatlaydigan kelishuvlar. Bunday hollarda sotuvchining davom etayotgan ishtirokining mohiyati va darajasi bitimni qanday hisobga olishni belgilaydi. Uni sotish sifatida yoki moliyalash, lizing sifatida yoxud foydani taqsimlash to'g'risidagi har qanday boshqa kelishuv sifatida hisobga olish mumkin. Agar bitim sotish sifatida hisobga olinsa, unda sotuvchining davom etayotgan ishtiroki daromadni tan olishni kechiktirishi mumkin.

Sotuvchi to'lov mablag'larini va xaridorda to'lovlarni yakunlashi bo'yicha majburiyati borligini ham hisobga olishi kerak. Masalan, boshlang'ich to'lovlar yoki xaridor tomonidan davom ettirilayotgan to'lovlarni hisobga olgan holda umumiy olingan to'lovlar xaridorning to'lovlarni to'lash majburiyatlari bo'yicha yetarli dalil bo'la olmaydi, daromad faqat haqiqatda olingan pul mablag'lari miqdorida tan olinadi.

Xizmatlar ko'rsatish (ishlar bajarish)

10. O'rnatish uchun to'lov.

Montaj (o'rnatish) uchun to'lov o'rnatishning tugallash bosqichi ko'rsatilganda tan olinadi.

11. Xizmatlar uchun to'lovlar mahsulot narxiga kiritiladi.

Mahsulotlarni sotish narxi o'z ichiga sotishdan keyingi xizmatlar (masalan, dasturiy ta'minot sotilganda sotishdan keyingi xizmat ko'rsatishlar, mahsulot sifatini oshirishni ta'minlash) uchun ma'lum summani ham kiritgan bo'lsa, ushbu summa kelgusi davrga o'tkaziladi va xizmatlar ko'rsatilgan davrda daromad sifatida tan olinadi.

12. Reklama haqi.

Ommaviy axborot vositasi tomonidan vositachilik haqi omma oldida tegishli reklama yoki reklama roligi chiqarilganda tan olinadi. Ishlab chiqarish vositachilik haqi loyihani tugallash darajasi ko'rsatilganda tan olinadi.

13. Sug'urta agentliklarining vositachilik haqi.

Sug'urta agentligi tomonidan olingan yoki olinishi kerak bo'lgan vositachilik haqi, agent tomonidan keyinchalik xizmat ko'rsatish talab etilmasa, agent tomonidan sug'urta polisi kuchga kirgan yoki tiklangan kundan keyin daromad deb tan olinadi. Biroq, agentdan polis amalda bo'lgan muddatda keyinchalik xizmat ko'rsatish talab qilinishi ehtimoli mavjud bo'lsa, vositachilik haq yoki uning qismi kechiktiriladi va polis kuchga ega bo'lgan davr mobaynida daromad sifatida tan olinadi.

14. Moliyaviy xizmatlar uchun to'lov.

Moliyaviy xizmatlar uchun daromadni tan olish ma'lum miqdorda to'lov belgilangan moliyaviy xizmatlarni ko'rsatish maqsadiga va u bilan bog'liq bo'lgan har bir moliyaviy instrumentni hisobga olish asoslariga bog'liq. Moliyaviy xizmatlar uchun to'lovlar tavsifi ko'rsatilayotgan xizmatlarning mohiyati va asosini aks ettirmasligi mumkin. Shuning uchun moliyaviy instrumentning real daromadining ajralmas qismi bo'lgan to'lovni xizmat ko'rsatishdan keyin ishlab topilgan to'lov va ma'lum harakatlarni bajarganlik uchun to'lovdan ajrata olish muhimdir.

(a) Moliyaviy instrument real daromadining ajralmas qismi bo'lgan to'lov.

Bunday turdagi to'lov odatda real daromadga tuzatish sifatida qaraladi. Lekin, moliyaviy instrumentni

boshlang'ich qiymati tan olingandan keyingi joriy narxlarda o'lchash zarur bo'lganda, to'lov daromad sifatida aks ettiriladi.

(1) Xo'jalik yurituvchi sub'yekt tomonidan investisiya sifatida saqlanadigan moliyaviy instrumentni yaratish yoki xarid qilish bilan bog'liq xo'jalik yurituvchi sub'yekt tomonidan olingan to'lov.

Ushbu to'lov qarz oluvchining moliyaviy holatini baholash, qimmatli qog'ozlar bo'yicha kafolat, garov va boshqa kelishuvlarni, instrument shartlarini muhokama qilish, hujjatlarni tayyorlash va rasmiylashtirish va bitimni tugallash kabi faoliyatlar uchun to'lovlar to'lashni o'z ichiga oladi. Bu to'lov tashkil etilib davom ettirilayotgan qatnashuvning ajralmas qismi hisoblanadi, natijada moliyaviy instrument kelib chiqadi va tegishli to'g'ridan-to'g'ri xarajatlar bilan birga kechiktiriladi va real daromadlarga tuzatishlar sifatida tan olinadi.

(2) Ssudalar berish yoki sotib olish uchun xo'jalik yurituvchi sub'yekt tomonidan olingan qabul qilingan majburiyatlar bilan bog'liq bo'lgan xizmatlari uchun to'lov.

Agar sub'yektning ma'lum kredit shartnomasini tuzishi ehtimoli mavjud bo'lsa, qabul qilingan majburiyatlar uchun olingan to'lov moliyaviy instrumentni sotib olishda davom etayotgan ishtiroki uchun kompensasiya hisoblanadi va tegishli to'g'ridan-to'g'ri xarajatlar bilan birga kechiktiriladi va real daromadlarga tuzatishlar sifatida tan olinadi. Agar majburiyatning muddati o'tgan bo'lsa va xo'jalik yurituvchi sub'yekt ssudalar taqdim etmagan bo'lsa, unda

to'lov shartnomasining muddati tugashi bilan daromad sifatida tan olinadi.

(v) Ko'rsatilgan xizmatlar uchun ishlab topilgan to'lov.

(1) Ssudalar uchun xizmat ko'rsatishda undiriladigan to'lov.

Xo'jalik yurituvchi sub'yekt tomonidan ssuda uchun xizmat qilishda undiriladigan to'lov xizmatlar ko'rsatib borilishiga qarab daromad sifatida tan olinadi. Agar xo'jalik yurituvchi sub'yekt ssuda bersa, lekin ushbu ssuda bilan xizmat ko'rsatish uchun odatda shunday xizmat turi uchun undiriladigan to'lovga nisbatan birmuncha arzon to'lovni saqlab qolsa, unda berilgan ssuda qiymatining bir qismi kechiktiriladi va xizmatlar ko'rsatib borilishiga qarab tan olinadi.

(2) Ssudalar berish yoki olish bo'yicha majburiyatni qabul qilganlik uchun to'lov.

Agar kredit shartnomasini tuzishning kichik ehtimoli mavjud bo'lsa, majburiyat uchun to'lov majburiyat amalda bo'lgan muddat mobaynida vaqtga doir mutanosiblik usuli asosida umumxo'jalik faoliyatidan olingan daromad sifatida tan olinadi.

(s) Oddiy faoliyatdan ahamiyatliroq bo'lgan ma'lum harakatlarni bajarish natijasida kelib chiqadigan to'lov.

To'lov quyida keltirilgan misollarda ko'rsatilganidek ma'lum harakatlarni bajarish natijasida daromad sifatida tan olinadi:

(1) Mijozga aksiyalarni taqsim qilgani uchun vositachilik haqi.

Vositachilik haqi aksiyalar taqsimlanganda daromad sifatida tan olinadi.

(2) Ssudalarni qarzdor va investor orasida joylashtirganlik uchun mukofotlash.

Mukofotlash ssudalar tashkil qilingandan so'ng daromad sifatida tan olinadi.

(3) Sindikatashtirilgan kredit uchun to'lov.

Ma'lum harakat tugashi bilan kelib chiqadigan to'lov bilan faoliyatning kelgusi natijalariga yoki tavakkalchilik saqlab qolinganligiga tegishli bo'lgan to'lovni farqlay olish kerak. Kreditni tashkil qiluvchi va o'zi uchun ssuda paketining hech qanday qismini saqlab qolmaydigan (yoki boshqa ishtirokchilar kabi qiyosiy tavakkalchiliklar uchun real daromadning bir qismini saqlab qoluvchi) xo'jalik yurituvchi sub'yekt tomonidan sindikatashtirilgan kredit uchun to'lov sindikatashtirilgan kreditga xizmat ko'rsatish uchun qoplash hisoblanadi. To'lovning bunday turi sindikatashtirish tugallanishi ko'ra daromad sifatida tan olinadi.

Lekin, agar xo'jalik yurituvchi sub'yekt — sindikatashtirish ishtirokchisi sindikatashtirishning boshqa ishtirokchilari oladigan daromadga nisbatan kam bo'lgan qiyosiy tavakkalchilik uchun real daromad olgan holda ssuda paketining ma'lum bir qismini saqlab qolsa, unda sindikatashtirish uchun olingan to'lovlarning bir qismi saqlab qolingan tavakkalchilik bilan o'zaro munosabatda bo'ladi. To'lovlarning tegishli qismi kechiktiriladi va [14\(a\)-bandda](#) ko'rsatilganidek investisiyadan olinadigan real daromadga tuzatishlar kiritish shaklida daromad sifatida tan olinadi. Aksincha, xo'jalik yurituvchi sub'yekt — sindikatashtirish ishtirokchisi sindikatashtirishning boshqa ishtirokchilari

tomonidan ishlab topilgan daromadga nisbatan juda yuqori bo'lgan tavakkalchilikning qiyosiy darajasi bilan real daromad olgan holda ssuda paketining ma'lum bir qismini saqlab qolsa, unda real daromadning bir qismi sindikatlashtirilgan kredit uchun to'lov bilan o'zaro munosabatda bo'ladi.

Real daromadning tegishli qismi sindikatlashtirish tugashi bilan sindikatlashtirilgan kredit uchun to'lovlarning bir qismi sifatida tan olinadi.

15. Abonement yig'implari.

San'atkorlarning chiqishlari, banketlar va boshqa alohida hollardan tushum bunday tadbirlar ro'y berganda daromad sifatida tan olinadi. Qator tadbirlarga chiptalar (obunalar) sotilganda, to'lov har bir tadbirda ko'rsatilgan xizmat hajmidan kelib chiqqan asosda har bir tadbir o'rtasida taqsimlanadi.

16. O'qitish uchun to'lov.

Daromad o'qitish davri mobaynida tan olinadi.

17. Boshlang'ich, a'zolikka qabul qilish va a'zolik badallari.

Daromadni tan olish ko'rsatiladigan xizmatlarning tavsifiga bog'liq. Agar badallik to'lovlari faqat a'zolikni nazarda tutsa va barcha boshqa xizmatlar yoki mahsulotlar uchun alohida to'lansa yoxud alohida yillik obuna bo'lish mavjud bo'lsa, badallar ularni olishda ahamiyatli noaniqliklar bo'lmaganda daromad sifatida tan olinadi. Agar badallar a'zolarga turli xizmatlar ko'rsatilishi yoki a'zolik davri mobaynida nashr qilish huquqini bersa yoxud a'zo bo'lmaganlarga sotilayotgan tovarlar va ko'rsatilayotgan xizmatlar uchun undiriladigan to'lovlarga nisbatan pastroq narxlarda to'lash huquqini

bersa, ular beriladigan chegirmalarning kelib tushish vaqti, mohiyati va qiymatini aks ettirish asosida tan olinadi.

18. Franshiza uchun to'lov.

Franshiza uchun to'lov boshlang'ich va keyingi xizmatlar, asbob-uskunalar va boshqa moddiy aktivlar va nou-xau ta'minotini qoplashi mumkin. Mos ravishda franshiza uchun to'lov uning undirilish maqsadini aks ettirishi asosida daromad sifatida tan olinadi. Quyida franshiza uchun to'lovlarning tegishli usullari keltirilgan:

(a) Asbob-uskunalar va boshqa moddiy aktivlar bilan ta'minlash.

Joriy narxlarda sotilgan aktivlarning qiymatiga asoslangan summa barcha tovar yetkazib berilganda yoki mulkka egalik huquqi berilganda daromad sifatida tan olinadi.

(v) Dastlabki va keyingi xizmatlar ko'rsatish.

Davomiy xizmat ko'rsatish uchun to'lovlar, ular dastlabki to'lovlarning bir qismi yoki alohida to'lov sifatida tan olinishidan qat'i nazar, xizmat ko'rsatilishiga qarab daromad sifatida tan olinadi. Agar alohida to'lov muvofiq bo'lgan foyda bilan birga davom ettirilayotgan xizmatni qoplamasa, davom etayotgan xizmatlar xarajatlarini qoplash va ular bo'yicha tegishli foydani ta'minlash uchun yetarli bo'lgan boshlang'ich to'lovlarning bir qismi kechiktiriladi va xizmat ko'rsatilishiga qarab daromad sifatida tan olinadi.

Franshiza bo'yicha kelishuv franshiza taqdim etuvchi kompaniyani boshqalarga qaraganda pastroq narxda yoki bunday sotuvlardan tegishli foyda bermaydigan narxlarda asbob-uskunalar, zaxiralar yoki

boshqa moddiy aktivlar bilan ta'minlashni nazarda tutadi. Bunday hollarda boshlang'ich to'lovlarning baholangan xarajatlarni qoplash va ushbu sotuvlardan ma'lum daromad olish uchun yetarli bo'lgan qismi kechiktiriladi va franshizani oluvchiga tovar sotiladigan muddat ichida tan olinadi. Boshlang'ich to'lovlarning qoldig'i franshiza taqdim etuvchi shaxsdan talab qilinadigan barcha boshlang'ich va boshqa majburiyatlarni (joyni tanlashda yordam ko'rsatish, xodimlarni o'qitish, moliyalash va reklama kabi) bajarish tugallanganda tan olinadi.

Mintaqaviy franshizaga nisbatan kelishuv bo'yicha qabul qilingan boshlang'ich xizmatlar va boshqa majburiyatlar ushbu joylarda joylashgan qator ayrim korxonalarga bog'liq bo'lishi mumkin. Ushbu holda ushbu xizmatlarga tegishli to'lov dastlabki ko'rsatilgan xizmatlar asosiy hajmining savdo korxonalarining soniga mutanosib ravishda daromad sifatida tan olinadi.

Agar boshlang'ich to'lov uzoq muddat davomida undirilsa va to'liq undirilishi bo'yicha ahamiyatli bo'lgan noaniqlik bo'lsa, unda to'lov (daromad) pul mablag'larini qisman kelib tushishiga qarab tan olinadi.

(c) Franshizani uzaytirganlik uchun to'lov.

Kelishuv amalda bo'lgan davrda taqdim etilgan kelishuv bilan ta'minlangan uzaytirish huquqidan foydalanganlik uchun yoki boshqa xizmatlar uchun undiriladigan to'lov xizmat ko'rsatilishiga yoki huquqdan foydalanishga qarab daromad sifatida tan olinadi.

(d) Vakillik shartnomasi bo'yicha amalga oshiriladigan operasiyalar.

Operasiyalar franshiza taqdim etuvchi kompaniya va oluvchi kompaniya o'rtasida sodir bo'lishi mumkin. Unda

franshiza taqdim etuvchi kompaniya mohiyatiga ko'ra oluvchi kompaniya uchun vakil sifatida ishtirok etadi. Masalan, franshiza taqdim etuvchi kompaniya kanselyariya mollarini buyurishi va ularni oluvchi kompaniyaga o'zi uchun hech qanday foydasiz yetkazib berishni tashkil etishi mumkin. Bunday bitim daromad olishga olib kelmaydi.

19. Iste'mol dasturiy ta'minotini takomillashtirish uchun to'lov.

Iste'mol dasturiy ta'minotini ishlab chiqqanlik uchun to'lov dasturiy ta'minot yetkazib berilgandan so'ng unga texnik xizmat ko'rsatish bilan bog'liq bo'lgan xizmatlarni tugallash bosqichi va ishlab chiqishni tugallash bosqichi ko'rsatgan holda daromad sifatida tan olinadi.

Foizlar, royalti va dividendlar

20. Lisenziya va royalti uchun to'lov.

Sub'yektning aktivlaridan (savdo markalari, patentlar, dasturiy ta'minot, musiqa asarlari, yozuvlarning asli va badiiy filmlarga mualliflik huquqi kabi) foydalanganlik uchun to'lanadigan lisenziya va royalti uchun to'lov odatda bitimning mazmuni va shartlariga muvofiq tan olinadi. Amaliyot nuqtai nazaridan uni bitim amalda bo'lgan muddat mobaynida, masalan, lisenziya egasi ma'lum bir texnologiyadan ma'lum davr mobaynida foydalanish huquqiga ega bo'lganda, to'g'ri chiziqli usul bo'yicha amalga oshirish mumkin.

Qat'iy to'lov yoki lisenziarga mazkur huquqlardan erkin foydalanish imkonini beradigan, lisenziat esa bajarilmagan hech qanday majburiyatga ega bo'lmagan, lekin, bekor qilinmagan shartnoma bo'yicha qoplanmagan

kafolat uchun huquqni berish mohiyatan sotish hisoblanadi. Lisenziya taqdim etuvchida yetkazib berish amalga oshirilgandan so'ng hech qanday majburiyat bo'lmaganda dasturiy ta'minotdan foydalanish uchun lisenziya bitimi bunga misol bo'la oladi. Boshqa misol — badiiy filmni bozorlarda namoyish etish huquqining berilishi, unda lisenziat distribyutorlarni nazorat qilolmaydi va keyingi kassa daromadlari olishni kutmaydi. Bunday holda daromad sotish paytida tan olinadi.

Ba'zi bir hollarda lisenziya yoki royalti to'lovlarini olish yoki olmaslik kelgusida bo'ladigan hodisalarga bog'liq bo'ladi. Bunday hollarda daromad to'lovlar yoki royaltini olish imkoniyati bo'lganda, odatda hodisa sodir bo'lgandan keyin tan olinadi.